

Ettevõtte vara üleandmine või pärandamine

FIE, kes soovib oma ettevõtluse lõpetada, peab ettevõtluses kasutatud vara kas võõrandama või võtma isiklikku tarbimisse. Samuti on FIE-l lubatud ettevõtluse lõpetamisel vara üle anda või pärandada isikule, kes jätkab ettevõtte tegevust, ilma maksustamise tagajärgedeta (**TuMS § 37 lg 7**). Maksuvabastuse rakendamiseks tuleb FIE ettevõtte hulka kuulunud vara üle anda **äriregistrisse** kantud isikule (edaspidi omandaja), s.t teisele FIE-le või äriühingule enne FIE tegevuse lõpetamist.

Üleantud vara hulka kuuluvad kõik FIE ettevõtlusega seotud:

- ✓ asjad,
- ✓ varaga seotud õigused,
- ✓ varaga seotud kohutused (maksukohustusi ei saa üle anda).

Üleantud vara hulka kuuluvad ka erikontol olev raha ja eelmistest maksustamisperioodidest edasikantud kulud. Vara omandaja poolt saadud vara hilisemal võõrandamisel loetakse vara müügihind maksumaksja (omandaja) ettevõtlustuluks.

Näide 1

FIE Malle otsustab oma ettevõtluse üle anda poeg Kallele, kes soovib jätkata ema ettevõtlust. Selleks, et Malle saaks oma ettevõtluses kasutatud vara pojale maksuvabalt üle anda, peab Kalle enne oma tegevuse äriregistris registreerima kas FIE-na või äriühinguna. Malle lõpetab oma ettevõtluse äriregistris peale varade üleandmist.

Kuna üleandmisel muutub FIE varade koosseis, tuleb selle kohta vormistada leping ning koostada üle antud varade nimekiri. Tulumaksuseadus ei sätesta, millistel tingimustel, kuidas ja millises vormis leping ja nimekiri peavad olema koostatud. Siiski on soovitatav nõutud dokumendid koostada vastavalt **võlaõigusseaduses** sätestatud tingimustele, kindlasti taasesitamist võimaldavas vormis ja maksustamist puudutavate asjaolude tuvastamist võimaldavalt.

Kui ettevõtlus antakse üle teisele FIE-le, peab samuti omandaja olema registreeritud ettevõtjaks äriregistris. Selleks on kaks võimalust:

- ✓ omandaja registreerib ennast **äriregistris** FIE-na oma nimega ning talle väljastatakse kordumatu registrikood või
- ✓ omandaja jätkab tegutsemist senise FIE ärinime all, kui ettevõtte saadakse võõrandamise teel (siia alla kuulub ka tasuta üle andmine) ja võõrandaja on selleks andnud oma kirjaliku nõusoleku.

Lisaks maksuarvestusele tuleb FIE-l pidada ka raamatupidamisarvestust. FIE kui raamatupidamiskohustuslane peab dokumenteerima kõik oma majandustehingud. Seega, kui FIE annab üle oma ettevõtte vara teisele isikule, peab ta selle tegevuse dokumenteerima. Kuna omandajaks saab olla ainult isik, kellele samuti laienevad raamatupidamise seadusest tulenevad nõuded, on ka saajal kohustus saadud varad oma raamatupidamises arvele võtta.

Näide 2

Malle, kes andis oma ettevõtluse pojale üle, otsustab ettevõtluse tarbeks kasutatud arvuti endale jätta. Arvuti soetusmaksumuse oli Malle 80% ulatuses ostmise aasta ettevõtluskuludesse kandnud. Arvuti osteti 2009. aastal 7000 krooniga, millest 5600 krooni näitas Malle 2009. aasta ettevõtluskuludes. Nüüd on selle arvuti turuhinnaks 255,65 eurot. 204,52 eurot ($255,65 \times 80\%$) deklareerib Malle arvuti isiklikku tarbimisse võtmise aasta deklaratsiooni vormi E real 1.1.5.

Seda vara (arvutit) üle ei antud ning omandaja seda vara ka oma raamatupidamises ei kajasta.

Varade üleandmine tuleb deklareerida ka vormi E lisal, mis esitatakse Maksu- ja Tolliametile koos vormidega A ja E maksustamisperioodile järgneva aasta 30. aprilliks.

Viimati uuendatud 08.01.2025